

Nehéz szavakkal meghatározni, mit is fejez ki egy-egy korszak jellegzetes médiuma, izmusa, vagy maga a korszaklelemmel azonosított csúcs-műalkotás. Attól, hogy valamihez egy egész jelképrendszert rendelünk, az a valami egyre titokzatosabbá válhat. Bajos lenne például tömören kifejezni ma azt, mit is szimbolizált a *Playboy* mondjuk a hatvanas évek hőskorában. De elég az egykori példányra ránézni, beclelapozni és rögtön sejthetjük a titkot, amihez egy hosszabb tanulmány elolvasása után sem biztos, hogy közelebb jutunk. Hasonló helyzetben találjuk magunkat, ha a *pop art* művészettel kerülünk kapcsolatba. Pontosítani, körülírni, értelmezgetni lehet, definiálni kevésbé. Szembekerülve a *pop art* papájának, **Andy Warhol**nak sajátos műveivel, érzékszerveink azonnal értelmezni tudják magát a trivialitást: leveskonzervert és villamosszekert, Marilyn és Lenint, holdutast és Supermant, Maót és Miki egeret. Azaz, ezek reprezentációját: a színes szerigráfiát. Ez az érzékelő-magyarító hatékonyság feltehetően nem teljesen független Warhol munkásságától, amit most testközelben is megismerhet a magyar közönség.

Nyolcvanöt darab nyomatot láthatunk a Műcsarnokban, egytől egyig a popkorszak toposzait. Ezért nem túlzás az előbbi „egyházfő” jelző. Ezzel kapcsolatban szót érdemel a rebellis Warhol gyermekkori naplója, amelyből megtudható, hogy vasárnaponta végigtérdepelte az istentiszteleteket, ahol a keresztény etika a csontjaiba vésődött. Tény, hogy évtizedekkel később ezüst színű lett a haja, és arca nemek felett, már-már angelai vonásokat hordozott. Találó az *Andy Warhol lenyomatai* kiállítás címe is. A légién törékeny művész grafikai nyomatai egy elmúlt világ ikonjaivá szentesültek. A kanonizációt az egyik legnagyobb kortárművészeti gyűjtemény, a New York-i MOMA végzi. Most európai turnét rendezett, talán, hogy ezzel ünnepelje meg a kelet-európai változásokat. Az útvonal ugyanis: Párizs, Prága, Drezda, Budapest, Varsó. Az eredeti terv szerint csupán a Prágai Nemzeti Galériába szánták a kiállítást,

Andy Warhol: Minden ok nélkül – James Dean
(SCHRADER CONSULT GmbH)

azért, mert a művész szülei a húszas években Csehszlovákiából vándoroltak ki Amerikába.

Mecénásként a nálunk is jól ismert *Cartier* cég társult ehhez a politikai okból késve, de végre megérkező nagy vállalkozáshoz. A *Cartier Alapítványt* még 1984-ben *Jack Lang* francia kulturális miniszter indította útjára. Azóta az alapítvány a „keleti” művészeti életnek is fontos elemévé lett. Most a *Fondation Cartier pour l'art contemporain* fedezi a vándorkiállítás költségeit, és a tárlat mellékletként megjelentetett egy exkluzív albumot is. Utóbbiból, de még inkább magukból a nyomatokból kitérő, hogy Andy Warhol milyen jelentős mértékben nyomja rá a pop művészet bélyegét az egész huszadik századi kultúrára. Mindenki észlelheti ezt, amikor a „már láttam” érzése vesz erőt rajta a képeket nézve, noha Warhol műveivel – legalábbis itt Magyarországon –, aligha találkozhatott. Miért? Mert éppen mi magunk vagyunk a szereplők, a mi életünkben, a mi retinahártyánkról valók a lenyomatok.

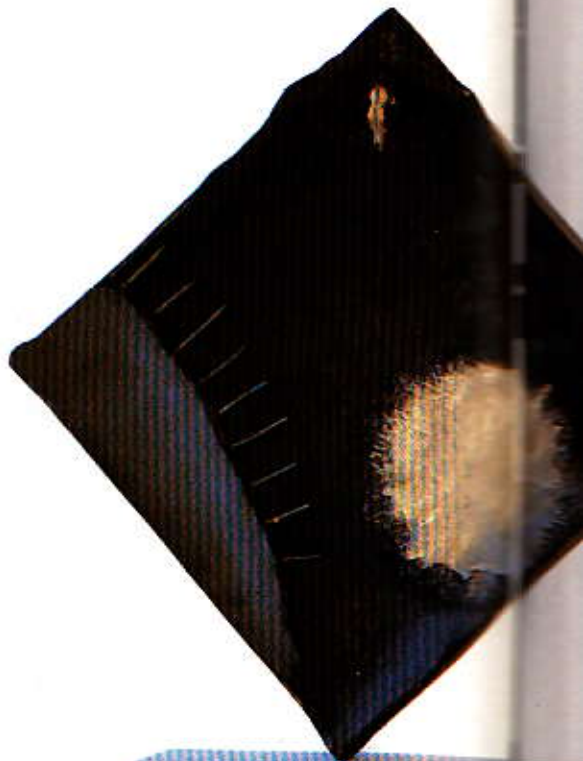
(Andy Warhol lenyomatai március 24-ig tekinthetők meg a Műcsarnokban.)

SZEGŐ GYÖRGY

Négy éve alapította meg a családi műhely helyén *Luttár Magda* képzőművészeti galériáját. A hagyományok tisztelése magyarázza, miért ragaszkodott

egy, a kereskedelmi szempontok szerint talán nem túl előnyös helyhez a Hegedűs Gyula utcában. A **Luttár Galériában** pedig nemcsak a budapesti belvároshoz, de akármelyik európai város bemutatóterméhez méltó művészeti kollekció található. Olyan klasszikusok nyomatai, mint *Korniss Dezső*, *Barcsay Jenő* vagy *Vasarely* és olyan kisplasztikák, amelyeket *Vilt Tibor* és *Schaár Erzsébet* készített. A falakon és a falnak támasztva láthatjuk, válogathatunk *Koka Ferenc*, *Szabados Árpád*, *Végh András*, *Mazzag István* művei közül.

A kortárs művészettel foglalkozó, azt mecénáló, hazai kisgalériák még nem kényszerültek markánsabb specializálódásra. Nem kivétel a Luttár Galéria sem, ezért férnek meg egymás mellett például *Orosz István* finom rajzolatú, ősi technikákhoz ragaszkodó grafikái és *Jay Koka*, Amerikában élő grafikus bravúros, hiperrealista lapjai. Helyet

kapnak itt a környező országokban élő magyar festők munkái is. A galériának külön ízt ad, hogy állandó „adósokkal”, azaz törzsvendőkkel rendelkezik, de nemcsak nekik, bárkinek lehetősége nyílik itt – ahogy régen – részletre vásárolni.

HUDRA KLÁRA

Záborszky Gábor 1988–89-ben alkotott, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött hármasképe, a *Süss fel nap – A változás kora – Elő a barokk* címetek viselő kompozíció mintegy előrevetítette már, hogy a művész munkásságának következő szakaszában uralkodó szerepet kap majd az arany: mint szín, mint felület, mint sejtelmes, fáradt ragyogás. Az 1950-ben Budapesten született művész 1974-ben kapott diplomát a Magyar Képzőművészeti Főiskolán. A másfél évtizedes, most arany korszakká bontakozott aktív alkotóút során egyéni és csoportos kiállításokban, szereplésekben bővelkedő pályakép rajzolódott ki; gyakran vendégeskedtek **Záborszky Gábor** kollekciói budapesti kiállítótermekben, franciaországi, norvégiai, izlandi, itáliai és japán nemzetközi művészeti fórumokon.

A művész 1990-ben a budapesti Viga-

dó Galéria tágas kiállítótermében néhány lazán elrendezett, szuggesztív alkotással – középpontban az aranyszínű felvillanó triptíchnon – összegezte művészi eredményeit, körvonalazta törekvéseit.

Záborszky nem képeket fest és nem grafikákat alkot; a hagyományos anyagoktól, a megszokott eszközhasználatától, a tradicionális műformáktól – saját útját

konságot tartó alkotások – amelyek kifejezésében-megjelenítésében komoly szerepe van a megvilágításnak is: a művész által beállított-irányított fényugarakkal kelhet életre a felületek varázslatos motívumgazdagsága, így szürcmlenek elő a tompa, ragyogás rejtette alakzatok. Az arany derengést, a legújabb Záborszky-művek domináns színét – a transzcendencia, az isteni tökéletesség,

az örökkévalóság jelentésrétegeinek több évezredes múltú hordozójaként és újraélesztőjeként, a sejtelmesség és az elvagyódás érzeteinek, hangulatainak sugárzásaként – esetlen, éppen hogy csak szabályos, barbár befoglaló formákkal jellemezhető testek ellenpontoszák, s e testekkel talán egykor élettel telített alakzatok ütköznek. A roncsolt felületrétegek alól mindegyik roncsolt felületrétegek sejtlenek fel: a végtelen egymásra rakódás és a szüntelen pusztulás-kopás-roncsolódás drámai szinterei a Záborszky Gábor alkotta alakzatok és papírmunkák.

Még nem ismertük, ismerhettük fel, hogy a nyolcvanas-kilencvenes évek fordulóján létrejött műalkotások rendkívül fontosak a magyar művészet számára: a valóság és az illúzió szintéziseként

Záborszky Gábor: Aranykor II., 1990

járva – messze eltávolodott. „Képei” plasztikus kompozíciók – legyenek akár valamiképpen falhoz kötődő, táblaképszerű műtárgyak, vagy papírivekre rögzített, a grafikai műfajokkal távoli ro-

Záborszky Gábor: Triptíchon, 1988–89

